

Elinvoimainen Espoo -kehitysohjelman seurantaraportti 31.12.2022

1. Arvio ohjelman kokonaistilanteesta

Elinvoimainen Espoo -ohjelma tavoittelee positiivista vaikutusta Espoon elinvoimaan. Pitkän aikavälin tavoitteena on kohentaa kaupungin houkuttelevuutta kansainvälisten yritysten ja osaajien keskuudessa, parantaa työvoiman ja työn tarjonnan parempaa kohtaamista ja vahvistaa yritysmuotoisuutta koko kaupungissa. Näistä muodostuu ohjelman neljä hyötytavoitetta, joiden avulla ohjelma osaltaan toteuttaa Espoo-tarinaa: 1. Paras paikka osaajille - asuvat, viihtyvät ja pysyvät perheineen Espoossa; 2. Paras paikka yrittää - Espoon houkuttelevuus osaamisvaltaisten yritysten kotina kasvaa, 3. Espoossa työ ja tekijät kohtaavat sekä 4. Kaupungin palvelut yrityksille paranevat.

Ohjelmaa toteutetaan projektien, selvitysten, uusien kokeilujen ja yhteistyön kautta. Toimenpiteillä ja projekteilla käynnistetään ja tuetaan kehittämistyötä, jonka myötä ohjelman hyötytavoitteet toteutuvat. Lisäksi tavoitellaan kaupunkiorganisaation oman tekemisen muuttamista.

Tavoitteena on etsiä rohkeasti ja monipuolisesti uusia ratkaisuja sekä kannustaa myös yrityksiä kehittämään uusia ratkaisuja. Ohjelma edistää arjen sujuvaa kansainvälisyyttä kaikkien hyötytavoitteiden alla siten, että osaavat ihmiset ja innovatiiviset yritykset juurtuvat Espooseen ja rikastuttavat työyhteisöjään kuin muitakin toimintaympäristöjä.

Ohjelmatyö on käynnistynyt menestyksekkäästi vuoden 2022 aikana. Koronapandemia taittui endemiaksi eikä etenäkään vuoden jälkimmäisellä puoliskolla haitannut toimintaa.

Ohjelmassa on panostettu paljon projektien ja toimenpiteiden tunnistamiseen, käynnistelyyn ja valmisteluun ja se on vaatinut aktiivista vuoropuhelua ja yhteistyötä myös kumppanien ja palveluntuottajien kanssa. Ensimmäisen toimintavuoden aikana on käynnistetty yhdeksän projektia ja toimenpidettä ja näistä suurin osa jatkuu vuonna 2023 ja osa ohjelman loppuun asti. Projektit ja toimenpiteet kattavat kaikki neljä hyötytavoitetta.

Projektit ja toimenpiteet ovat ohjelmakauden alussa olleet erityisesti selvitysluonteisia. Selvitykset ja tutkimustieto luovat pohjan ohjelman myöhemmälle tekemiselle ja valinnoille sekä rohkeammille kokeiluille, joita ohjelman edetessä on myös tarkoitus käynnistää.

Ohjausryhmä on arvioinut, että ohjelman projektit ja toimenpiteet tukevat ohjelman tavoitteita hyvin. Ohjausryhmä seuraa projektien ja toimenpiteiden etenemistä ja tuloksia kuukausittaisissa kokouksissaan, jotta sillä on mahdollisuus vaikuttaa etenemiseen ja ohjeistaa kohti parasta lopputulosta. Osalla projekteista on lisäksi

omat ohjausryhmät tarkempaa ohjausta varten ja joissain niistä on myös edustus ohjausryhmästä.

Ohjausryhmä pitää tärkeänä, että projektit ja toimenpiteet sovitetaan vastaamaan muuttunutta taloudellista toimintaympäristöä ja maailmanpoliittisen tilanteen muutoksia, mm. sota Ukrainassa ja sen vaikutukset globaaliin talouteen ja energian hintoihin. Esimerkiksi kevään 2023 aikana realisoituu myös ukrainalaisten työnhakijoiden siirtyminen kunnan työllisyyspalveluiden piiriin kotikuntaoikeuden saamisen myötä.

Ohjelmasuunnittelun ja toimenpiteiden sekä projektien käynnistämisen lisäksi ohjelmaryhmä on syventänyt tietojaan asiantuntijoiden avulla mm. innovaatioekosysteemistä, talent-teemasta, työllisyyspalvelujen rakenneuudistuksesta ja Keran yritysekosysteemin tulevaisuuden näkymistä. Ohjausryhmä kokoontui vuoden 2022 aikana 12 kertaa tutustuen samalla kaupungin eri toimintoihin. Kokoukset pyrittiin järjestämään teemoittain asiantuntijapuheenvuorojen, projektien käynnistämisen ja esittelyiden suhteen.

2. Tilanne hyötytavoitteittain

Hyötytavoite 1: Paras paikka osaajille - asuvat, viihtyvät ja pysyvät perheineen Espoossa

Tavoitteena on, että osaajat - työssäkäyvät, työnhakijat, opiskelijat, puoliset ja perheet - kotiutuvat Espooseen. Kehitysohjelma pilotoi käytäntöjä, joilla myös vieraskielisten osaajien ja perheiden tarpeet huomioidaan systemaattisesti kaupungin toiminnassa ja joilla työmarkkinoiden ulkopuolella olevat kansainväliset opiskelijat ja puoliset työllistyisivät ja löytäisivät paremmin työllisyyspalvelujen piiriin.

Käynnistettyjä projekteja ja toimenpiteitä

- **Kansainvälinen kohtaamis- ja tapahtumaklubi -konsepti Tapiolaan.** Loppuvuodesta 2022 käynnistynyt kokeilu, jossa tavoitteena on kokeilla uusia toimintamalleja Espoon elin-, veto- ja pitovoimaisuuden sekä yhteisöllisyyden vahvistamiseksi. Verkostoyhteistyössä toteutettavan pilottihankkeen kohderyhmänä ovat niin asukkaat kuin kansainväliset opiskelijat ja osaajat perheineen. ”*Tapiola-klubi*” on tapahtumien ja tilaisuuksien keskittymä, joka tuottaa esimerkiksi popup-ruokatapahtumia, musiikkiklubeja ja opiskelijatapaamisia. Tapahtumallisuuden odotetaan laajenevan koko Tapiolan kaupallisen keskustan alueelle vuosina 2023–24.
- **Suomi toisena kielenä -opetusta ja työnkuvan muokkausta hyödyntävän konseptin kuvaus vieraskielisten työllistämisen edistämiseksi.** Joulukuussa 2022 käynnistetty selvitysprojekti, jossa yhdistetään sekä työnantajiin että työnhakijoihin suunnattuja toimenpiteitä ja tukea kielimuurin madaltamiseksi sekä

rekrytoinnissa että työyhteisössä. Näin autetaan kansainvälisiä osaajia työllistymään.

Hyötytavoite 2: Paras paikka yrittää - Espoon houkuttelevuus osaamisvaltaisten yritysten kotina kasvaa

Tavoitteena on, että kasvuhakuiset yritykset ja startupit haluavat perustaa yrityksen tai laajentaa toimintaansa juuri Espooseen. Pyrkimyksenä on työpaikkojen määrän kasvu erityisesti korkean osaamisen aloilla.

Käynnistettyjä projekteja ja toimenpiteitä

- **Laskeutuvien yritysten palvelu pääkaupunkiseudulle.** EAKR-rahoitteisessa hankkeessa luodaan uusi toimintatapa ja malli tuottaa kansainvälisiä kasvuyrityksiä pääkaupunkiseudulle tehokkaasti ja auttaa yrityksiä kiinnittymään paikalliseen innovaatio- ja yritysekosysteemiin. Yrityksiä ohjataan kiihdyttämöihin, hautomoihin, hubeihin sekä muihin innovaatiokeskittyymiin järjestämällä mm. verkostoitumismahdollisuuksia ja yhdistämällä toimijat käytännössä. Projektia on valmisteltu ja rahoitusta haettu vuonna 2022.
- **Espoon innovaatiotarinan jalkautus.** Milttonin kanssa on laadittu viestintäsuunnitelma siitä, miten viedään Espoon, Aalto yliopiston ja VTT:n yhteinen innovaatiotarina yritysten hyödynnettäväksi. Innovaatiotarina kuvastaa yhteistä innovaatiokulttuuria ja tekemisen tapaa hyödyntäen neljää kulmakiveä: 1. Radikaali poikkiteollinen ja -organisatorinen yhteistyö, 2. Jaetut kestävän kehityksen mukaiset tavoitteet ja arvot, 3. Yhteistyön ytimessä oleva läheisyys ja luottamus ja 4. Keskitymme ihmisten hyvinvointiin ja osallisuuteen.
- **Kansainvälinen innovaatioekosysteemiselvitys.** Espoon kaupungin tarpeisiin räätälöity ja Innolinkin toteuttama best practices -selvitys. Toteutuksessa selvitetään johtavien kansainvälisten kasvuyritysekosysteemien parhaita käytäntöjä ja pyritään tunnistamaan niistä sellaisia, jotka olisivat sovellettavissa myös Espoossa. Selvitys valmistuu alkuvuodesta 2023 ja sen tuloksia tullaan hyödyntämään laajalti.
- **Deep Tech Community” -yhteisömanageroinnin pilotointi.** Projekti toteutetaan vuonna 2023 ja kestää noin vuoden. Tavoitteena on tiivistää innovaatioklustereiden yhteistyötä ja nostaa olemassa olevien resurssien käyttöastetta. Näin pystytään samalla paremmin palvelemaan alueen yrityksiä ja osaajia olemassa olevilla resursseilla.

Hyötytavoite 3: Espoossa työ ja tekijät kohtaavat

Kaupunki toteuttaa ja kehittää kumppaneidensa kanssa työnhakijoiden ja työnantajien palveluekosysteemiä työn murroksessa. Tavoitteena on kaikkien työikäisten mukana

pysyminen yhteiskunnassa ja työelämässä, kuten myös se, että yritykset ja kaupunki löytävät tarpeitaan vastaavaa työvoimaa. Tavoitteena on löytää vaikuttavia keinoja osaavan työvoiman saatavuuteen, työttömyyden laskemiseen ja työllisyysasteen nostamiseen.

Käynnistettyjä projekteja ja toimenpiteitä

- **Asiakaslähtöiset ja kehittyvät työllisyyspalvelut palvelumuotoilun keinoin - palvelumuotoiluprojekti.** Projekti toteutetaan vuosina 2022–24. Työllisyys Espoossa rakennetaan asiakaslähtöisyyttä sekä asiakkaiden että henkilöstön kesken. Asiakaslähtöisyyden tunnistetut elementit ovat palvelun selkeys, osuvuus, tehokkuus ja tavoitettavuus työllisyyspalveluissa, jossa asiakaskuntaa osallistetaan palvelukehitykseen. Samalla määritellään Työllisyys Espoon (Espoon työllisyyden kuntakokeilun) asiakaskokemus.
- **Nuorten työllisyyttä edistävät monialaiset palvelut yhdeltä luukulta.** Tavoitteena on rakentaa yhdessä tavoitteellisesti toimiva palvelukokonaisuus nuorten työllistymisen edistämiseksi. Taustalla rakenteelliset muutokset kuten sote-uudistus, TE2025-uudistus ja laki kotoutumisen edistämisestä, lisäksi vuonna 2021 kunnille tullut oppivelvollisuuslain mukainen ohjaus- ja valvontavastuu. Tavoitteena muodostaa eheä ja toimiva palvelukokonaisuus, jossa ylätasen rakenteet tukevat operatiivista työtä. Työ käynnistyy selvityksellä.

Hyötytavoite 4: Kaupungin palvelut yrityksille paranevat

Espoo on yritysmyönteinen kaupunki. Tavoitteena on, että yritykset saavat kaupungilta korkealaatuaista palvelua tarpeisiinsa, että yritysmyönteisyys näkyy Espoon päätöksenteossa ja että yrittämisen edellytyksiä huomioidaan kaupungin toimialojen suunnittelussa. Kehitysohjelma vie siis elinvoimanäkökulmaa laajasti kaupungin toimintoihin tavoitteena lisätä kaupungin yritys- ja yrittäjämyönteisyyttä. Kehittämistä tehdään yhteistyössä kaupungin toimijoiden, yritysten ja yrittäjien sekä muiden sidosryhmien kanssa.

Käynnistettyjä projekteja ja toimenpiteitä

Esiselvitys, jossa koostetaan Espoon kaupungin ja Business Espoo verkoston tarve yhteiselle yritysasiakkaiden asiakastietojärjestelmälle (CRM). Tuotetaan ehdotus asiakastiedon hallinnan mallista ja järjestelmäratkaisusta, jolla varmistetaan tiedon sujuva tallennus ja käyttö koko asiakkuuden elinkaaren ajalle. Oleellista on tukea katkeamatonta asiakaspolkua. Ratkaisuehdotuksessa tutkitaan myös mahdollisten lyhyen aikavälin ratkaisujen hyödyt. Selvitys valmistui loppuvuodesta 2022.

Elinkeino- ja työllisyyspoliittiset painopisteet. Myös Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelmaan kytkeytyvä strategiatyö pyrkii löytämään tulevaisuuden painopisteet elinkeino- ja työllisyyspalveluille tilanteessa, jossa muutoksia aiheuttaa mm. sote-

uudistus ja maailmantilanne koskien kaupungin tulopohjaa ja palvelujärjestelmää. Syksyllä 2022 käynnistynyt KPMG:n fasilitoima työpajatyöskentely jatkuu keväälle 2023. Projektiin osallistuu kaupunkitoimijoita ja sidosryhmiä viidessä eriteemaisessa työpajassa.

Ohjelman mittarit taulukossa 1 ovat indikaattorityyppisiä ja heijastelevat vahvasti yleistä talouskehitystä. Heikentyvät talousnäkymät näkyvät myös mittarien arvojen kehityksessä.

Taulukko 1. Mittarit hyötytavoitteittain

Hyötytavoite	Mittari(t) toteutumisen arvioimiseksi	Tietolähde	Lähtöarvo 2021 (tai viimeisin tieto)	Tilanne 30.12.2022	Tavoitearvo 2025
Hyötytavoite 1: Paras paikka osaajille - asuvat, viihtyvät ja pysyvät perheineen Espoossa	Työperäiset oleskeluluvat (lukumäärä)	Migri	ei tietoa	ei tietoa	ei tietoa
	Ulkomaalaistaustaiset johtajat, erityisasiantuntijat ja asiantuntijat (lukumäärä)	Tilastokeskus	8 741 (2019)	9 563 (2020)	12 000
Hyötytavoite 2: Paras paikka yrittäjä - Espoon houkuttelevuus osaamisvaltaisten yritysten kotina kasvaa	Suhdannekehitys (yritystyöpaikkojen määrä) korkean osaamisen toimialoilla	Tilastokeskus	39 000	42 000 (5/2022)	42 000
Hyötytavoite 3: Espoossa työ ja tekijät kohtaavat	Työttömien osuus työvoimasta (%), nuoret alle 25-v (%), ulkomaalaiset (%)	Työ- ja elinkeinoministeriö	9,4 % 9,3 % 21,2 %	8,1 % 7,3 % 19,4 % (11/2022)	
	Yritysten kokemat rekrytointihaasteet (kuinka moni yritys kokee, että sopivaa työvoimaa ei löydy tai ole saatavilla, %)	Espoo yritysten toimintaympäristönä -tutkimus	43 %	48 %	38 %
Hyötytavoite 4: Kaupungin palvelut yrityksille paranevat	Espolaisten yritysten näkemys Espoon yritysilmastosta	Espoo yritysten toimintaympäristönä -tutkimus	3,58/5	3,45/5	3,9/5
	Mielikuva toimitilojen saatavuudesta	Espoo yritysten toimintaympäristönä -tutkimus	3,33/5	3,34/5	3,7/5

3. Poikkihallinnollisen yhteistyön ja kumppaniyhteistyön toteutuminen

Kaikissa käynnistyneissä projekteissa ja toimenpiteissä on ollut poikkihallinnollinen näkökulma, useissa koko kaupunkiorganisaation ulottuva. Elinkeino ja työllisyys - tulosityksikkö on ollut kaikista aktiivisin projektien käynnistäjä, mutta ohjelman edetessä myös kaupungin muilta yksiköiltä ja toimialoilta on tulossa lisää projektiehdotuksia.

Ohjelmien välistä yhteistyötä käynnistetään Tapahtumien yhteisöllinen Espoo - ohjelman kanssa Tapiola-klubin osalta. Myös Hyvinvoiva Espoo ja Kestävä Espoo - ohjelmien kanssa on käynnistetty keskusteluja yhteistyöprojektien suunnittelusta vuoden 2023 aikana.

Espoossa kaikkea tekemistä ohjaavat arvot ja toimintaperiaatteet, joiden mukaan asukas- ja asiakaslähtöisyys on kaiken keskiössä. Myös ohjelmaan kytkeytyvässä palvelukehitystyössä osallistetaan asiakkaita laajasti. Palveluja tuottavat ja kehittävät koko kaupunkiyhteisö, ei vain kaupunkiorganisaatio. Yritykset, järjestöt ja yhteisöt ovat osa innovatiivisesti toimivaa kaupunkiekosysteemiä ja palvelutuotantoa, ja siksi Elinvoimainen Espoo -ohjelmassa kumppanuudet ovat keskeisessä roolissa.

4. Toimintaympäristö ja riskit

Ohjelman käynnistymisen jälkeen Suomen taloudessa on tapahtunut nopea muutos, kun vahvan alkuvuoden 2022 jälkeen talouden suhdanne on heikentynyt. Suomen Pankin Suomen talouden ennusteen mukaan (12/2022) energiakriisi ja inflaation kiihtyminen ovat ajaneet Suomen taantumaan, mikä ennakoi suotuisan työllisyyskehityksen päättymistä. Sen ei kuitenkaan odoteta helpottavan useilla toimialoilla kärjistynyttä kohtaanto-ongelmaa, vaan päinvastoin. Oletettavasti tämä yritysten investointihalukkuus vähenee ja innovaatio- ja kehityshankkeet vähenevät osittain myös Espoossa. Toimitiloja tulee luultavasti vapautumaan. Taantuman syvyydestä ja kestosta on paljon epävarmuutta, ja siksi ohjelmatyössä pitää olla valppaana ja käynnistää tarvittaessa uutta nopeallakin aikataululla.

Toisaalta vihreä siirtymä tuo espoolaisille yrityksille mahdollisuuksia. Hyvät, innovatiiviset ja kasvuhaluukkaat yritykset ovat vahvoja digitaalisen ja vihreän siirtymän tekijöitä, ja markkinat huutavat ratkaisuja. Vihreä siirtymä edellyttää ennennäkemätöntä maailmanlaajuista investointiaaltoja ja avaa investointikysynnän suomalaisille yrityksille sekä Suomessa että maailmalla. Suomella ja suomalaisilla yrityksillä on vihreän siirtymän ratkaisujen tarjoajana globaalisti kokoaan merkittävämpi rooli. Parantuva julkinen liikenne kasvattaa Espoon houkuttelevuutta ja parantaa työvoiman liikkumista.

Ohjelman toimintasuunnitelma perustuu monelta osin kumppanuuksiin ja eri yrityksiltä ja muilta toimijoilta hankittaviin palveluihin. Kumppanuuksiin perustuvalla toimintasuunnitelmalla on entistä vahvemmat perusteet, kun talouden tilanne on heikkenemässä.

5. Toteutuneet kustannukset, rahoitus ja resurssit

Ohjelman 200 000 euron määrärahasta käytettiin noin 190 000 €. Vaikka projekteja ja toimenpiteitä käynnistettiin kaikkien hyötytavoitteiden alle, on varojen käyttö ensimmäisen toimintavuoden aikana jakautunut jonkin verran epätasaisesti eri hyötytavoitteiden välillä. Tilanne tulee tasoittumaan ohjelman edetessä ja suunnitelmien toteutuessa. Ohjelman ulkopuolista rahoitusta on saatu kaupungin yksiköiden budjeteista ja myös muuta julkista rahoitusta on haettu ja saatu. Tämä mahdollistaa lisäpanostusten kautta vaikuttavammat toimenpiteet kaikkien hyötytavoitteiden hyväksi.

6. Ohjelman toiminta vuonna 2023

Toimintaympäristössä on monia samanaikaisia muutoksia menossa, jotka haastavat Espoota, mutta voivat myös hyvin hoidettuna tuoda uusia mahdollisuuksia. Vuonna 2023 projekteissa on hyvä ottaa huomioon talouden heikentynyt tilanne. Se voi näkyä esimerkiksi tyhjinä toimitiloina, joka tarkoittaa, että väliaikaiskäyttöille avautuu enemmän mahdollisuuksia. Ohjelman kansainvälisessä näkökulmassa pitää näkyä Ukraina-painotus niin työnhakija- kuin yrityspuolellakin. Ohjausryhmä ei ole asettanut ohjelmalle tavoitteeksi maksimoida projektien tai toimenpiteiden määrää, vaan haluaa keskittyä kaikista onnistuneimpien jalkauttamiseen ja laajentamiseen.

Vuodelta 2022 jatkuvat projektit ja toimenpiteet

Vuonna 2022 on suunniteltu ja käynnistetty suuri määrä projekteja ja toimenpiteitä, jotka on esitelty hyötytavoitteittain aiemmin raportissa. Näiden toteutus jatkuu vuonna 2023. Yritysasiakkaan asiakastietojärjestelmäselvitys (CRM-esiselvitys) valmistui **loppuvuodesta 2022 ja ohjausryhmä keskustelee jatkoaskelista koskien seuraavia** vuosia. Myös innovaatiotarinan jalkautussuunnitelman ensimmäinen vaihe on valmistunut, mutta tämäkin työ jatkuu.

Uudet, vuonna 2023 alkavat projektit ja toimenpiteet

Seuraavat projektiaihiot ovat valmistelussa ja esitellään ohjausryhmälle päätettäväksi vuoden 2023 aikana:

- **Aluetietoa yrityksille** - Kaupungilla on hallussaan paljon yrityksiä kiinnostavaa tietoa, jolla voi olla merkitystä yrityksen liiketoiminnan tai sijoittumisen kannalta.
- **Vapaa-ajanpalveluiden markkinointi kansainvälisille osaajaperheille** - Vapaa-ajanpalveluilla on keskeinen rooli kansainvälisten osaajien juurtumisessa. Tietoa harrastusmahdollisuuksista on vaikea löytää muilla kielillä.